

“L’HORA DE CROÀCIA?”

Max Vives-Fierro

DIRECTOR FUNDACIÓ CATALUNYA EUROPA

El propassat 1 de juliol Croàcia es convertí en el 28è estat membre de la Unió Europea a la que probablement sigui l’última ampliació de la dècada. La UE confirma la seva expansió cap a la zona dels Balcans Occidentals, si bé Montenegro, Sèrbia, Macedònia o fins i tot Turquia, també candidats a la regió i alguns dels quals varen iniciar els seus processos abans que no pas Croàcia, hauran d’esperar almenys fins el 2020.

És interessant les raons que avança Croàcia per a l’adhesió que es remunten a la idea fundacional de pau i estabilitat per a una Europa postbèl·lica. Mario Nobile, ambaixador de Croàcia per Brussel·les i Luxemburg, durant una entrevista a Euronews comentava que: ‘Històricament, pertanyem a Europa. Croàcia és també un país post conflicte i el projecte europeu és un projecte de cooperació pacífica i aquest és també un missatge que va més enllà d’aquesta adhesió: l’estabilitat de la regió’.

Determinar què constitueix una bona candidatura no és senzill. Les negociacions entre Croàcia i la Unió no han estat fàcils, especialment quan Europa s’ha mostrat de nou exigent en quant als criteris d’adhesió. Les transformacions i adaptacions que ha implementat Croàcia per arribar als objectius marcats han estat d’ordre major, i difícilment concebibles en països que ja formen part de la UE. Entre d’altres, s’ha modificat la Constitució, per tal d’adaptar-la a les exigències de la Comissió. Alhora, s’ha reformat el poder judicial i s’han facilitat els mecanismes de cooperació amb el Tribunal Penal Internacional. Això ha permès, per exemple, el treball conjunt per a la cerca i captura del general fugitiu Ante Gotovina, condició necessària per a la ratificació de l’Acord d’Estabilització i Associació de la UE. Les relacions bilaterals amb Eslovènia també s’han començat a redreçar favorablement; el primer ministre, Jozef Horvat, va desbloquejar el procés d’adhesió a canvi de la condonació del 172 milions d’euros que es devien a causa de la fallida de la Ljubljanska Banka i la dissolució de Iugoslàvia. Aquests punts, entre d’altres, han mostrat la determinació de Zagreb per sumar-se al procés d’integració europea.

Les negociacions entre Croàcia i la Unió no han estat fàcils, especialment quan Europa s’ha mostrat de nou exigent en quant als criteris d’adhesió.

Però si hi ha un punt que preocupa, i molt, és la corrupció. Segons Transparència Internacional, l'any 2012 Croàcia ocupa el lloc 62 de 176 amb una valoració de 46 sobre 100 (Dinamarca, amb la primera posició, té 90 punts, mentre que Grècia, el soci europeu amb menys puntuació, ocupa el lloc 94 amb una puntuació de 30 punts; Espanya se situa en el lloc 30 amb 65 punts). No en va la corrupció ha estat el principal camp de batalla de Zagreb fins el punt que és l'únic país europeu que ha vist caure al seu primer ministre. L'exmandatari Ivo Sanader, que va dirigir el país entre 2003 i 2009, va ser condemnat el novembre passat a deu anys de presó per acceptar un suborn de 10 milions d'euros del consorci hongarès d'hidrocarburs MOL i per rebre d'un banc austríac mig milió d'euros a mitjans dels 90, quan era viceministre d'Exteriors. Irònic, doncs el seu govern va ser el que va començar el procés d'adhesió.

Els processos d'adhesió no són solament bilaterals, entre el candidat i la una UE unificada, sinó que hi juguen altres elements geoestratègics i dinàmiques que poden explicar l'èxit o la fallida de determinats processos. En aquest cas, l'entrada de Bulgària i Romania a la UE alentí enormement la integració croata, després de veure's que aquests dos nous estats aturaren completament les seves reformes i deixaren de complir els compromisos previs. Com que la UE no disposa de mecanismes sancionadors, l'entrada al club europeu pot significar un xec en blanc. Des d'aquest punt de vista s'entén la preocupació de Brussel·les sobre els ritmes i les condicions de les ampliacions i la sospita sobre el futur comportament de Croàcia.

Per complicar una mica més el panorama, podem analitzar les dinàmiques internes de Croàcia. L'euroescepticisme del poble croata és alarmant. El 22 de gener de 2012 Croàcia va votar en referèndum entrar a la Unió amb un 67% de vots a favor. Aquesta dada s'hauria de veure positiva si no fos pel fet que la participació va ser d'un 47%: menys de la meitat dels croates va acudir a les urnes.

L'entrada de Bulgària i Romania a la UE alentí enormement la integració croata, després de veure's que aquests dos nous estats aturaren completament les seves reformes i deixaren de complir els compromisos previs. Com que la UE no disposa de mecanismes sancionadors, l'entrada al club europeu pot significar un xec en blanc.

El passat 14 d'abril van tenir lloc les eleccions per escollir els candidats croats que aniran al Parlament Europeu. Els resultats són esfereïdors tan sols el 21% dels votants va acudir a les urnes. Pràcticament, la meitat dels que ho havien fet al gener de 2012 en el referèndum d'adhesió. Es tracta de la participació més baixa en unes eleccions per a la selecció d'eurodiputats només superada per Eslovàquia el 2009 amb un 19,63%. Si a Croàcia impera l'escepticisme i la majoria no veu beneficiosa l'adhesió, de què estem parlant? Quines conseqüències podria tenir tant per a la estructuració institucional com per a l'imaginari europeu?

La Unió Europea ha estat, és i ha de seguir sent l'eix vertebrador sobre el que conflueixin les polítiques europees. Ara per ara, la fatiga integradora és patent i més adhesions desgastarien encara més a una Brussel·les que s'ha de refer. La UE s'ha de plantejar quin ha de ser el pròxim moviment: seguir amb els processos d'adhesió o continuar aprofundint en les seves estructures. Sigui quina sigui l'opció presa en cap cas s'ha de deixar de banda els processos d'adhesió ja iniciats i no tancar les portes a escoltar aquells veïns europeus que vulguin formar part en la construcció d'Europa.